

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre	10 00 — kr.
Felére	5 00 — "
Hegyelvélre	2 00 — "
Egy órára	1 00 — "

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: KOHÁNYI GYULA.
Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.

Hirdetési díj:

Nagy hasábos petit sorost 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többzárú hirdetések aiku szerint jutányos aron vetetnek fel. Bélyeg-díj minden külön bejelntésért 30 kr.

Csok jásá!

Hogy megfordult a világ!
Hajdan a török, magyar szemmel nézve és magyar szívvvel érezve — gyűlöletes volt.

A világkormányzó egymás utjába hozta ezt a két, egy törzsről szakadt nemzetet: s úgy intézte, hogy rendelkezése betöltésének más-más módja szerint oldja meg világtörténelmi feladatát.

Az egyik, elszakadásuk után nyugotra, a másik délnyugotra indult; Káspító, Feketetenger, nagy elválasztó akadályként köztük maradt. Talán soha sem találkoznak többé. És ha találkoznak, milyen lesz a viszontlátás?!

A Magyar, talán rokonnépek által hazátlanná téve — hazát keresni indult. Ho-szan tartott bolyongása, egyik helyről a másikra. De mintha egy gépűsz vezette volna: megtartotta felvett irányát — napnyugot felé, míg megtalálta ez országot és benne hazáját; «rokontalan ága nemének» más szokásoknak, más istennek hódoló, más nyelven beszélő népek közt. Ön vezérő Istene — «Hadur» diadalmasan megtartotta, győzelemről győzelemre vezérelte, a honszerzésben; bölcseséggel az állam alkotó Nemzet-szervezésben.

Hogy ne ragaszkodott volna dicsősége és nemzeti életének e kegyelmes

adója, gondviselője és megtartójához, aki paizsán elkényeztetett gyermekeként hordozta? . . . Imádott szeretettel ragaszkodott hozzá! De ki is használta kedvezését . . . a szomszéd Nemzetek ellen . . . Népek ostora lett.

De a viszonyok fordultak. Öneltbizakodottsága változtatta meg, szerencséje aláhanyatlott. A nemzet életet és honát veszélyeztető csatavesztéseket kellett megérnie. A vérig zaklatott, megalázott szomszéd, győzött ellenében. Csudásan félelmetes hadi tekintélye azonban viszsztatartotta a győzöt, hogy diadalát kizsákmányolja. Nem merté önföldén megtámadni a Magyart.

A magyar a viszonyok bölcs szemléletéből, maga jött arra a meggyőződésre, hogy ha el — kiveszni nem akar: kímélje a Nemzet vérért, változtassa meg életmódját: — zsákmányolás helyett békés foglalkozásra, szükségleteinek megszerzése végett, ez áldott haza hantjainak művelésére térjen át; lehetőleg engesztelje ki, a boszura ingerelt nemzeteket és ezért felejtők többé, nem harcti lobogóval, csatakürt hangjai riasztásával és öldöklő fegyverrel támadva rohanjon, hanem a béke olajgáival, a családi összelegyedés megnyerő mosolyával közelítsen; sőt azt az Istent is, akitől magát elhagyni vélte, ki vesztes csatákban elbukni engedte: — cserélje fel a szom-

széd győzedelmes és fejlődő nyugoti népek Istenével.

És a magyar akként cselekedett . . . Földművelő néppé — keresztyénné — és nem támadóvá, hanem hazát, tűzhe-lyet, oltárt védő nemzeté lett. Azt a harcti tüzet, amelylyel a keresztyén Európa népcsaládjának városait, templo-mait felperzselté, a keresztyénség oltá-rára tette, oltalmára fordította; s mint a keresztyénség védpaizsa va-gyonát, mellét életét vetette az ellensé-gés áramlat ellenébe, hogy az elfogadott Isten kultusza el ne töröltessék Európa földéről. Politikai tekintetben is, ami ezzel a változással bejött, amiben ennek biztosítékát feltalálni vélte — a korlá-tolt monarchikus kormány — formának, minden megpróbáltatások közt hajtha-tatlan hive maradt.

A Török más utirányt választott. Ezen az iszlam hatalmi körébe jutott s Allah fogadta el istenének s a hódítást életcéljáúak. Ezáltal politikai erkölcsé is más alakulást vett: uralkodó, népeket igá-jába hajtó hódító hatalom akart lenni s az is maradni. És az első sikerült.

Elő- és Kis-Ázsiában megalapította a szultánok korlátlan uralmát s felépi-tette azt Európában is — mint itt utolsó államalapító Nemzet. De — mi-ként az a hódító nemzetek átka — ural-ma kiebb-kiebb, határtalan kiterjesztése

„Osztrolenka véres esillaga“.

— A «Debreczen» eredeti tárczája. —
Irtá: **Kósa Barna.**

— A Bem-Petőfi körkép. Nagy-Szeben bevétele 1849. márczius 11-én. Festették: Styka Jan, Vágó Pál és Spányi Béla. Látható Budapesten, az Andrássy-ut végén, a város-ígyet bejáratától jobbra. —
(Folytatás és vége.)

A tűzerek mögött futó lépésben, de azért gyönyörű rendben, jönnek a veres sapkások, a XI-ik honvéd zászlóalj, dicső csatáknak kos-zoros hősei, báró Bánffy János és Inczedy Sámuel vezetése alatt. Előttük gróf Bethlen Gergely, a daljak közt is legkiválóbb rege-hősök egyike lovagol egy szakasz Matyas-huszárral, nyomukban a veres sapkások, aj-kukon zeng az «Előre!» kiáltás. Vége van az orosz seregnek, nem lehet többé reménye a győzelemre! A vörös sapkások éppen a döntő pillanatban érkeztek a csataterre s azt a szuronyrohamot, melyre ők készülnek, az oroszok tanácsosnak tartják be nem vární, hanem rémületes «Názat! Názat!» (Vissza! Vissza!) kiáltásokkal menekülnek a rettegett szuronyok elől!

Elragadó, fölséges szép jelenet ez! Petőfi átszellemült arczczal, a lelkesevéstől ragyogó szemekkel nézi a csata-térre érkező veres sapkásokat, toll-bokrétás fővegét magosan lenge, úgy köszönti a veres sapkás zászlóalj rettenthetlen hőseit. Hőfehér ménen, fehér kö-penybe burkolva, ül a költő, ki eltávozott Bem táborokartól s a Krumm patak partjára

lovagolt, hogy megadhassa a veres sapkások-nak az őket megillető tiszteletet. — A veres sapkások élén lovagló gróf Bethlen Gergely, a mint észreveszi Petőfit, barátságosan üdvözli őt kardjával.

Egressy Gábor, a híres magyar színész, kit Petőfi méltónak talált arra, hogy több szép versben dicsőítse, lóháton közelit Petőfi felé. Egressy is ott küzdött a honvédek so-raiban, mert hisz még akkor a színészek nem a Goldstein Számi századvégi alakjáért he-vültek, hanem a komoly művészetnek éltek, melylyel a hazát szolgálták, a hazát, — melyért a vész napjaiban fe-g-y-v-e-r-t fog-tak . . .

Magyar csatáerről, magyar táborból hogy hiányozhatnék a cigány? Persze, hogy ott vannak a hűséges cigányok is, Petőfi közelében. Muzsikálnak. Látszik a vonó fo-gásán, hogy a Rákóczi-indulót húzzák. A har-sány dalt nem nyomja el se a puszka ropogás, se az agyudörgés. Hogy a harcti költészete még teljesebb legyen, egy gyönyörű szép czi-gány lány is ott áll a csoportban, bánatosan nézi Petőfit, arcának kifejezése elárulja, hogy forró szívének egész hevével szerelmes Pető-fibe . . .

Ez a cigány lány nem költött alak, nem is a festők ecsetje alkotta, hanem léte-zett a valóságban is. A költői kastély sokat tudna regélni Petőfinék ezen szerelmi visz-o-nyáról, melyről Jókai is említést tesz Petőfiről írott egyik visszaemlékezésében. A cigány lány mindvégig hű maradt Petőfi emlékéhez,

minden évben fölkereste a segesvári csata me-zőt, hol az imádott költő nyomtalanul e-lűnt, mint a hulló esillag, — míg a hitve kit Petőfi annyi gyönyörű dalban tett halha-tatlanná, csakhamar eldobta az özvegyi fá-s tyolt . . .

De térjünk vissza a képre.

A medgyesi országoton, hosszú sorban társzekerék állanak s hajcsáraik, a góbék rendíthetetlen lelki nyugalmat áruknak el. — Egyik góbé, ökrei előtt állva, olyan nyugod-tan pipázik, olyan keleti flegmával nézi a vé-res harczt, mintha mindez csak színjáték lenne. Egy másik fiatal góbé gyorsan igyek-szik pipájára rágyújtani, de ő nem akarja tét-lenül nézni a harczt, hanem megragadja élesre fent kaszáját s rohan a hidat ostromló székelyek után.

Az első szekér előtt egy öreg székely áll, összekulcsolt kézzel imádkozva a ma-gyarok győzelméért. Ez az öregszékely Szabó Lajos marosvá-árhelyi kö-zőrűst ábrázolja, mostani vonásában, a ki mint fiatal legény résztvett a nagyszabeni csatában. Nem ér-dektelen a foglyok csoportozata sem. Huszá-rok és honvédek osztrák, orosz és oláh fog-lyokat őriznek. A foglyokat is nagyon érdekli a csata sorsa, mert attól függ szabadulásuk, vagy pedig továbbra is fogságban való ma-radásuk. Ocsmány pofáikról leri azon óhaj-tás, hogy bár csak megvernék a magyarok-at, a mire azonban — ezuttal — nagyon kevés reményük van.

A háttérben várakoznak, csata rendbe

lefoglalta minden testi-lelki figyelmét, erőt. »Miként Allah egy az égben, az ő képviselője a Padisah — királyok királya is egy lehet, egynek kell lennie a földön« a szultánok ez elbizott jelszava jellemzi törekvését, történetét. Azt akarta, hogy egész Európa is meghódoljon és alavesse magát a török birodalomnak és a kereszténység ismerje el a muhamedanizmus felsőségét.

És a Töröknek a Magyar, mint legközelebb eső és számottevő Nemzet utjában esett. Az elszakadt testvérek — a török, — mint hódító, — a magyar mint védekező Nemzet, az Allah — ez Jézus nevével ajakán — újra találkoztak.

Kiegyezhetlen elv, érzés és cél.

És mindenik erőteljes vitéz és büszke. Emellett az egyiket a kiterjedt korlátlan hatalom nagy erőforrásokból engedte meríteni s hadserege a mohamedán fatalizmus halált fel sem vevő vakhitével harcolt, a másik hasonlíthatatlanul kisebb száma ellen, a mely a keresztény nemzetektől magára hagyatva csak történetéből, hon- és vallászerelmeiből meríthette erejét, kitarását.

Élet-halálra folyt a küzdelem az első — 1365 — viszont találkozástól, még a múlt században is. Dicsőségteljes jeleneteire, kivált a Hunyadiak korában — a mely a törökbirodalomnak fénykorába esik, büszkén tekinthet vissza a magyar, de fájdalommal is.

Mennyi könyv és vér megett volna kimélve, ha e két rokon, nem ellenségképpen, hanem mint testvér találkozik.

Az egyesek és nemzetek életutját irányító legfelsőbb hatalom, így rendelte. Megtörtént.

Most már nem váják keresztül életutak egymást s nem feltékenyek többé egymásra. Mi magyarok megelégszünk azzal a mink maradt... az őseink által szerzett — tulajdonképi Ma-

gy rorszaggal. E hazának anyagi és szellemi felvirágoztatására, államéletünk modern kifejtésére és megszilárdítására, melynek áldásait az egykor meghódított népekre is kiterjesztjük — fordítjuk minden erőnket; s áldjuk a népek között, a szerencsés sorsfordulatért, hogy békében művelhetjük azt.

Török testvéreink nem ily szerencsések. Nehezen felejtik, hogy az ő világ mindhárom részében osztottak parancsot s gazdag kincses tárházuk töltésére mindenfelől özönlött az adó és ajándék. — Most már a tartományok elhullanak, nem mintha magok meg nem bírnák fékezni a fellázadókat, hanem mert azok a hatalmak, a melyek birodalmára vágnak — elütik kezökről még a győzelem jutalmát is. Pénzügyök zavart. Az európai civilizáció követelményének nem tehetnek eleget, mert vallásuk, tanai annak elveivel és gyakorlatával ellentétben vannak; ha tágitni akarnak a merev elszigeteltségen: a fanatizmus kárhóztatásával találják magukat szembe, mely a mohamedán orthodoxiához makacsul ragaszkodik.

*

Belzavarok kívülről és mindenfelől tolatkodó nyomás, az önálló államéletre a szuverén hatalomgyakorlatra kárhóztatosak s veszélyeztetik annak rendesmenetét. Ilyen helyzetben van Törökország Gyámság alá vetek, el kell pusztulnia.

Mi, ha bár kulturában megközelítettük már a szerencsésebb viszonyok közt könnyebben fejlődhet és ki is fejlődött nemzeteket; az államélet helyes irányításában pedig — modernnek vagyunk és példányul szolgálhatnánk legtöbb nemzetnek: de faj és nyelvén fogva rokonalanul még ma is elszigetelten állunk az európai nemzet-családok közt; a mellett nekünk is vannak hálátlan nemzetiségeink a melyek jogtalan mozgolodása, kívülről szítva veszéllyel fenyeget: valami ösztönösre sejtélemmel nézünk török testvéreink sorsára, — birodalmunknak a még mindig megmaradt fajbecsületesség és hősiesség mellett is bomladosására, hogy az európai hatalmak rajok tolt igazságszolgáltatása előtt mindig veszített

perök van s a lázadók kapnak nem érdemelt jogokat s mintha éreznék, hogy jöhet idő, a midőn velünk is így bálnak: részvétellel viselkedünk irántuk. És e részvét kifejezésére a kinálkozó alkalmakat megragadjuk, vagy örömmel üd özőljük. Van rá okunk.

A magyar jelleméhez tartozik a hála. Eltekintve nemzetünkkel a török hatalom részéről közölt azon jótétemenyektől, a melyeknek becsé kifogásolás alá jöhet, mivel hatalmi érdekében állott a magyarok partolása által a németrómai császárság erősödését gátolva, tehát az erdélyi nemzeti fejedelemség fenntartásában levő nemzeti megmaradás fontos tényét nem emítve, azt mindenki elismerheti, hogy az üldözött fejedelmi férfiaknak végmenedéket adott s azokat soha ki nem szolgáltatva a bosszuállásnak.

Es ki tudná lelkéből kivetni Kossuth és társai befogadását, akinek kiadását két győztes nagy hatalom ellenében is megragadta még pedig azon időben a mikor már régi fénye elhomályosult a ereje nagyon meggyengült. Az ember, a testvér, a büszke vér es veleszületett erkölcs megnyilatkozása volt ez. Olyan jól esett, hogy sohasem tudjuk feledni.

Történtek is a kölesönös rokonszev, s testvéri szeretet demoustrálására mozgalmak itt és a török fővárosban. Lelkünk aleti mind annyiszor, hogy a viszontalkozott testvéret most már s z e r e t e t b e n öleltek: Abdul-Kerimnek a kard küldés, a szofiat fogadtatása, a Szultán be s ajándéka a »Közevinak« stb. mind kellemes emléket felejtettények.

Most a »Debreczen városi Dalegylete« nek közelismeresszerűleg magas művészi színvonalon álló, mindenké felett magyar társaságnak kell lelkében az elhatározás, hogy művészi dalköszöntéssel üdvözölje a Szultán népét ami fajbelenket otthon Istanbulban. És testvéreink örömmel várják érkezését. Magyar Szultán nagy gondjai közt is megkülönböztetőleg elrendelte a Dalegylet fogadtatását. Érti és kifejezi, hogy több lesz az, mint a modern művészetnek hozott áldozat... két nemzet új ölekezése lesz az, amely ő ismét osztatlan részvételre talál és maradandó becsü.

És a »Debreczen városi Dalegylete« a találkozást annál kedvesebbe teendő a testvéreknél: az ő nemzeti dal-kincsüket is az nyelvükön, magyar felfogással, magyar lelkesedéssel fogja bemutatni.

Egész Istanbul izgatottsággal várja

sorakozva, a lengyel uhlánusok, gf. Los vezetése alatt és a híres Württemberg huszárok, kiket Károlyi őrnagy vezényel. — Hejh, hogyha még ez a fergeteg is megtalál indulni: jaj! lesz a muszkanak!

Erdőssy Ráfael, a hős lelkű tábori pap, közönséges paraszt szekéren ül s egy sebesült huszárt apolgat, ki ölébe hajítja véres fejét. Ez a papi hivatás, ez a keresztény felebaráti szeretet, nem pedig az, mely elavult dogmákra támaszkodva, a családok bekéjét s az ország nyugalmát igyekszik feldolni. Dicséretessék Erdőssy Ráfael neve, mai kartársai közül sokan tanulhatnának tőle!

A tábori pap szekere mellett áll Bem tábornok kocsija, bakján fiatal székelő kocsissal. A gyerek legény arczáról leolvasható azon vagy, hogy ő is inkább ott szeretne lenni a harcölök közt, a helyett, hogy a bakon ül tétlenül. A kocsiban látható Rákóczi György pompás művü kardja, melyet az erdélyi nők Bem apónak ajándékoztak emlékül. A történelmi nevezetességű kard azonban nem sokáig maradt Bem apó birtokában, mert a szerencsétlen kimenetelű segesvári csatában az oroszok zsákmányává lett, kik azt Szentpétervárra küldték, a czár diadal jelvényei közé. Ott maradt 1896-ig. Tudjuk, hogy az orosz czár engedelméből ki volt állítva az ezredévi országos kiállítás s a fiatal orosz czár ekkor azzal lepte meg a magyar nemzetet, hogy Rákóczi és Bem apó kardját vissza ajándékozta a magyar nemzeti muzeumnak.

A nemes magyar nemzet, mely Skaryatin orosz tábornok segesvári siremlékéhez sohasem nyult hozzá vandál kezekkel, megérdemelte s örömmel fogadta ezen ajándékot, mely sok keserű sebre, sok fájó visszaemlékezésre balzsam-irt csepegtetett!

*

A mi a körkép technikai kivételét illeti, annak mesteri elrendezése Styka lengyel festő ügyes kezére vall. Az ő lemegei műtermében készült, hosszas előtanulmányok után, az egész körkép, mely 15 méter magas és 120 méter hosszú vasznat tölt be. Hogy Styka mennyire hivatott ilyen történelmi tárgyú körképek festésére, azt már előbb fényesen bebizonyította »Kosciusko győzelme Raszlaviczánál« (»Kosciusko pod Raszlaviczami«) cz. körképével is, mely az ezredévi országos kiállítás idején, sőt annak utána is, sokáig volt Budapesten, a jelenlegi körkép helyiségében, látható s ezren és ezren tekintették meg. A Kosciusko képek méltó párja, mondhatnók ikertestvére, a Bem-Petőfi körkép. Van is köztük némi reminisczenzia. Így pl. a Petőfi alakja olyan forma helyzetet foglal el e körképben, mint a Kosciusko alakja a Kosciusko képen. Az utazási feszület mindkét képen meg van, egyikén a jobb, a másikon a baloldalon. A Kosciusko képen a feszület előtt egy ősz lengyel imádkozik, ez rokon alak a Bem-Petőfi körképben imádkozó öreg székellyel. A hidat ostromló kaszás székelylek az orosz ágyúteget elfoglaló kaszás lengyel fölkelőket juttatják eszünkbe.

A tábori pap a Kosciusko-képen templombázkát visz, itt sebesültet apol. Bem és táborára viszont a Feszty-féle körkép (»A magyarok bejövetele«) vezéri csoportjára emelkedet.

E reminisczenziák azonban mit se vonnak le a körkép értékéből és jelentőségéből. Ilyen körképet szeretnénk mi festetni a magyar történet minden nevezetesebb jelenetéről s állandó kiállítási csoportok öhajtanók azt összegyűjteni. Hogy a történelem tanulmányozását s a hazaszeretet érzésének ébrentartását mennyire előmozdítanak az ilyen képek: azt felesleges hosszasan fejtegetni. A holt betű, melyet a történelem komoly szava Muzsája följegyez, előbb-utóbb mégis csak unalmassá válik, míg az élőképek örökre lelkünkbe vési a magyar dicsőség feledhetlen korszakait. Tanít es lelkesít; a gyermek képzeletét gyorsabban megragadja a tárgy s zöngé lelkébe a plántálja a legnemesebb érzelmeket. Ma már — igen helyesen — az iskolai történelmi kézikönyveket is illusztrálják ezen illusztrációk jótékony hatását nem lehet eltagadni. — hát még mennyivel inkább megragadja a fogékony gyermeki szívet egy ilyen ragyogó, szingazdag körkép, mely a valóságához teljesen hiven tünteti föl a történelmi eseményeket! Bizony a magyar állam a helyett, hogy drága pénzen vásárol semmi hasznot nem hajtó viczinális vasutakat s rendezet összegeket pazarol Angliából hozott ménlovakra, okosabban tenné, ha művészeinket

Magyar dalművészet bevonulását. Még az idegen Koloniák — olasz, francia stb — is kíváncsisággal és számítással néznek elébe.

Eljen a »Debreczen városi Dalegyelet«. Kísérje nagyszerű testvéri vállalkozásában szerencse és egész siker. Vigye meg ami forró üdvözlésünket is a testvér nemzetnek, annak kijelentésével, hogy mi vele érzünk mindenkor igaz kívánsággal, hogy a Szultán, Nemzete és birodalma »eljen sokáig« tiszta fényben, igaz boldogságban!

Csok jásá!!!

— a — r.

BELFÖLD.

A képviselőház ülése. A szövetkezeti javaslat fölötti vita negyedik napján Apponyi Albert gróf, Lukács László pénzügyminiszter és Kossuth Ferencz vettek részt a vitában.

Apponyi beszéde sokkal járul ahhoz, hogy a társadalom belássa azt a veszedelmet, amit a szövetkezeti törvényjavaslat az ajándék leple alatt rejteget. Ő nevezte a magáé néven a javaslatot: a személyi hitelügynek, alkalmazásával állunk szemben, amely a politikai szabadság utolsó maradványát is elfojtja nyomni. De kifejezte Apponyi azt a reményét is, hogy a javaslatnak nyitán megszerkesztése politikai utógondolat nélkül történt és ennek az lesz a bizonyosága, ha a kormány elfogadja az ellenzék módosításait.

— Eleg volt már a reményből: — dörmögte rá Polónyi.

És hogy igaz volt, bebizonyította mindjárt Lukács László, a pénzügyminiszter, a ki felszólalásában a legmerevebben elzárkózott az ellenzék kívánságai elől. Ennek a beszédnek más következménye nem lehet, minthogy az egész ellenzék a harmadik olvasásnál a javaslat ellen fog szavazni.

Szemére is lobbantotta Kossuth Ferencz a kormányt azt a vakaságot, a mellyel a kormány omnipotenciáját minden téren megvalósítani igyekezik; és a minnek az lesz az eredménye, hogy a nemzetből kivész minden ellenállási erő és teljesen képtelenné válik jogának megvédésére.

Az ülés második részében Perczel Dezső belügyminiszter válaszolt Molnár Jánosnak a választók összeírása tárgyában. A spanyol-amerikai háború dolgában pedig Bánffy Dezső miniszterelnök Lukács Gyulának. Az interpellációkra adott miniszteri válaszok.

ilyen történelmi tárgyú körképek festésére bizdította őket a tárgy munkáikban, anyagilag segíelyezné!

A Bem-Petőfi körképnek központja nem annyira Bem apó, mint inkább Petőfi. Talán az ő alakja van a legnagyobb előszeretettel megrajzolva. Az olyan kicsinyes és gyermekes kifogásra, hogy Petőfi valószínűleg ott se volt a nagy szobori csatában, ámbar van rá előtanu, hogy ott volt, mit sem adhatunk. Az ilyen kifogást csak Apelles cszmadiái tehetik, nem pedig komoly kritikusok. Az se baj s mitsem ront a képe, hogy Petőfi alakja idealizálva van. Hiszen Petőfit, a honvéd őrnagyot, a bátor katonát, a csatában csak nem lehetett vándor-színész! Kosztümben fel-tüntetni? Petőfi az, idealizálva is! Olyan, a minőnek őt lelkünk álmodja!

Sztyka festette a kép nagyobb részét. Az ő esetje alól kerültek ki: Bem és táborkara, Petőfi, Bethlen és huszárai. A székelyek támadását a hid ellen és a honvédek előtörését Vágó Pál, ez a magyaros irányú magyar művész festette; a Vilmos- és Koburg-huszarak rohamát Rozvadovszky Zsigmond lengyel festő. Az egész tájkép, Nagy-Szebennek festői vidéke, az égbetörő fogarasi havasokkal, a befagyott patakka s itt-ott zöldülő mezőkkel, Spányi Béla mesteri kezére vall, ki elismert legjobb tájképfestőink közé tartozik. A tájkép megfestésében segítettek Spányinak: Schönchen, Popiel és Wiviorszky lengyel festők. A mennyi művészetet és nemes lelkesedést

Perczel Dezső belügyminiszter válaszolt Molnár János interpellációjára a választók névjegyzékének kiigazítása tárgyában és kijelenti, hogy az 1896. évben az egyes központi választmányok ellen érkeztek be ugyan panaszok, de elkésm; szőlo erre utasította a választmányokat, hogy az összeírásnál a negyedik felteket vegyék figyelembe és pedig a Mária Terézia-féle urbarium alapján. Ha panaszok érkeznének, ezen álláspontja szerint fog azok orvoslására nézre intézkedni.

A ház a miniszter választát tudomásul veszi.

A spanyol-amerikai háború tárgyában adott a miniszterelnök válaszában, bővebb lére feleresztve megismételve azokat, amit a delegációhoz intézett királyi beszédben foglaltak, egyszerűsített alaptalannak jelentette ki azt, hogy az amerikai kormány követeit a monarchiánktól a semlegeség nyilatkozat meg-tételét.

A válasz nem elégitette ki Lukács Gyulát, de a miniszterelnök felelősségére mégis tudomásul vette.

A ház a választ egyhangulag tudomásul vette.

Ülés vége fel 2 órakor.

Az osztrák delegációban az osztrák ellenzék el van határozva arra, hogy ha csak a póthitel igénybevételének szükségéről pontosan és alaposan meg nem győzők, azt semmi esetre sem szavazza meg. Egyébiránt az osztrák delegációban nem ellenzéki tagjai is hasonló határozottsággal követelik, hogy a póthitel szükségességét kellően és alaposan megokolják.

A háború.

A kubai ekspedíció élénkül. Kiindulási pontja: Tampa, a floridai nyugati parton. Miles tábornok, úgy látszik már is Tampába van. A várakozásból felszabadult amerikai csapatok egyenesen Havannát készül meg-támadni.

Egyéb, pozitív hír a harcztérről nem is érkezett. Madridban, hol a szenátus, hol a kamara versejegy abban, hogy a helyzetet belpolitikai villongással is nehezítse. Sagasta azonban — legalább egyelőre — erősen áll még a helyen.

Részletes tudósításunk a következő:

kifejtettek nevezett festők e képen, mindannyian megérdemlik érte, hogy hálaival és tisztelettel említsük neveiket.

Meg-ny megjegyzést, nem a képre, de a kepe összefüggő kérdésre. Sokan, még komoly történelm-írók is, azt állítják, hogy az 1849. évi április 14-iki függetlenségi nyilatkozat, mely a debreczeni nagy templomban mondott ki, hozta nyakunkra 1849-ben a muszakat, kik e nyilatkozat kimondása nélkül nem intervenáltak volna. Hogy ezen állítás mennyire alaptalan, mennyire téves felfogáson alapul, bizonyítja ez a körkép is. Hiszen az oroszok már jóval április 14-ike előtt ott voltak Erdélyben, az igaz, hogy csakhamar ki is takarodtak onnan, mert Bem apó Nagy-Szebennel 1849. március 11-én alaposan elbánt velök. Később azonban ismét visszajöttek s megsemmisítették az előbbi diadalok vívmányait. E képen még a megvert oroszokat lajuk s jól eső büszkeséggel szemléljük, hogy az oroszok se voltak legyőzhetetlen ellenfelek.

Akit utja Budapestre virz, el ne mulassza megnézni e körképet. Nemzeti nagyságot, dicsőséget hirdet az. A mai szürke, füstös korban, — midőn közöny borul elmére és kedélyre s sivár vigasztalanság teszi az embereket esüggedökké: a szobor jövő reményét csepegteti belénk. Hanem aki igazan akar gyönyörködni e képen, annak ne csak szemé, hanem szíve is legyen hozzá!

Madrid, máj. 13. Portorikói magántávirat szerint néhány amerikai hajó tünt föl a part látóhatárán. Ezek a háborúra felszerelt trans-atlanti gőzhajók, a melyeket anélkül, hogy hajórajt kepeznének, nyilván kémleléssé használnak.

Havannából érkezett hivatalos távirat jelenti, hogy az ellenséges hajóraj eltávozott. Őt hajó kelet felé vette útját.

Köln, máj. 12. V. K. Z. a legújabb háborús hírekre megjegyzi hogy ha spanyolok a háborút hosszadalmasra akarnák tenni, a helyzet rájuk nézve hétről-hétre rosszabbra fordul, mert az amerikaiak nemsokára majd kieroszakolják a békét és ha majd Madridban azt hiszik, hogy az európai hatalmak közben-járnak, hogy nekik a békekötésnél megkönynyítsék a helyzetüket, — megint csalódnai fognak.

London, máj. 13. Washingtonból érkezett jelentés szerint a Miles tábornok vezénylete alatt álló csapatok fogják az első hadtestet alkotni. Miles tábornok a Filippi-szigetek kormányzójának van kiszemelve. E haderő a Csendes Óceán partvidékének reudes csapataiból és Kalifornia, Oregon, Washington, Idaho és Utah államok önkénteseiből áll. Az egyes csapatosztályokat utasították, hogy San-Franciscóban gyülekezzenek. A Colorado, Kansas, Missauri, Nebraska és Dakota államokból jövő önkéntesekkel együtt a hadtest 15 ezred gyalogságból, 5 üteg tüzérségből és egy lovas csapatból, összesen 15.000 emberből fog állani. Minthogy nincs elegendő szállítóhajó: a jövő hét folyamán valószínűleg csak egy hadosztályt fognak elindítani. A Filippi-szigetekre küldendő rendes csapatok számát 2500 főre teszik.

A »New-York Tribune« washingtoni távirata szerint Sampson tengernagy utasítást kapott, hogy San Juan de Porto-Ricót támadja meg, ha nem várja be az újabb utasításokat. Sampson hajórajáról azóta, hogy hajóit San-Domingótól északra látták, semmi-féle hír nem érkezett.

Színház.

Somló Emma Aradon. Ezelőtt néhány hónappal szerény kis tagja volt még egy érdekes arcú fiatal lány az aradi színtársulatnak. Komoly volt a kislány és ambiciozus, de a közönség, mely rajongva röpökdi körül a »csinált művésznők«-et nem igen méltányolta az igyekezetét és istentől megadott tehetséget. Aztán elrepült az aradi színház kis naivája a büszke jóvárosba, ahol aztán egymásután aratta a legnagyobb, legfényesebb diadalokat. A debreczeni kis művésznő ma már legelső csillaga a színművészetnek. — Aradon fényes hangversenyt rendez a napokban egy budapesti művész társaság, melynek legfőbb ékessége a kis Somló Emma. Az aradi közönség óriási érdeklődést tanúsít a hangverseny és annak karja, Somló Emma iránt. És hódító, diadalmas művészetének lelkes bámulói lesznek azok, akik hónapokkal ezelőtt észre sem vették az aradi színház kis naiváját.

Magyar színészek Párisban. Érdekes tervről vettünk tudomást a napokban. O z o r a y Adolf, ki tizenöt évvel ezelőtt igazgatója volt annak a társulatnak, mely Bécsben annyi dicsőséget szerzett a magyar színészetnek, ismét egy külföldre viendő társulat szervezését vette tervebe. A terv szerint Ozóray Párisban akar előadásokat tartani egy magyar társulattal. A műsor nem allana sok darabból, mindössze 10—12-ből, melyek a magyar színművelő társulat gyöngyeiből volnaok összeválogatva. A darabok, melyeket műsorába föl akar venni a következők: »Bank-bán,« »Ember tragédiája,« »Czigány,« »Falu rossza,« »Toloncz,« »Sarga csikó,« »Piros bugyelláris,« »Gyimesi vadvirág,« »Ördög mátkája,« »Pelleskei notárius,« »Szultán,« »Kisalamuzsi,« »Királytógas« stb. E darabok előadásánál nag

gondot fordít a kiállításra, díszletekre és kosztümökre. A társulat az ország legkiválóbb erőiből lesz összeállítva, úgy a fővárosi mint a vidék jeles erőiből. Köztük lesz E. Kovács Gyula és Szentgyörgyi István is, a magyar színészet két legkiválóbb alakja. A társulat nyáron tartaná az előadásokat, mert több fővárosi színész szerződötése csak így lesz lehetséges. Ozoray először valószínűleg Parisba megy, hogy egy ottani színházzal szerződést kössön. Azután szerződötet rendezőt szervezi a művészgárdát. A szenzációs külföldi kirándulás híre bizonyára nagy érdeklődést kelt mindenfelé.

Táviratok.

Az olaszországi zavargások.

Róma, máj. 13. A Stefánia-ügyenökségnek jelentik Comóból: Chiassóból az a hír érkezett, hogy körülbelül 800 olasz szocialista, akik Svájcban laknak, Olaszországba akar betörni. Altitól Lausanneból is elindult egy másik csapat, amely néhány száz olaszból áll, a Simplon felé. A svájci határon az összes átjárókat erős csapat osztályok őrzik.

Viharok

Veszprém, máj. 13. Veszprémben és környékén reggel óta irtózatosszal szelvez dühöngött, mely fiatal fákat derekban eltördelt és a közlekedést az utcákon szinte lehetetlenné tette. A vihar a gyümölcsökben nagy kárt tett.

Arad, máj. 12. Oriási szélviharban a templomutcában négy ház égett le melyeknek kőfalai is bedőltek. A tűz keletkezésé a padlason egy katonatiszt ládában tartott töltenyek felrobbanásának tulajdonítják. A tüzoltók elkesve érkeztek a tűz színhelyére és nagy nehezen sikerült is azt lokalizálni. Két tüzoltó megsebesült.

Munka nélküli iparos segédek otthona.

Budapest, május 12. A Debr. ered. táv. Az utóbi időben gyakran előfordult, hogy a rendőrség hol egyik, hol másik ipartestület előtt fenyves nappal razzitát tartott s a munka nélküli ott talált segédeket letartóztatta. Hogy ezen szegényteljes állapotnak véget vessenek, a munkanélküli iparossegédek pedig ne állják el a járdát s ne zavarják a járókelő közönséget, mozgalmat indított az országos ipar-egyesület, hogy minden nagyobb ipartestület (kőműves, asztalos, cipész, lakatos stb.) közelében a munkát kereső segédek részére egy közös terem rendezzenek be, melyben az illető szakmabeli segédek munka nélkül létük alatt tartózkodhatnak. A munka nélküli iparos segédek ezen otthonát már legközelebb meg is nyitják.

Egyházkerületi közgyűlés.

— Saját tudósítónktól —

— Harmadik nap. —

Debreczen, május 13.

A mai közgyűlés már némileg könnyedséget mutatott a padok telítettségében s a jegyzőkönyvolvasás végeztével sem igen telt meg a terem.

Az első tárgyként az egyházkerületi középiskolai felügyelő részére megfogalmazott eskümintát fogadtak el, melynek alapján Dóczi Imrét rögtön fel is eskették, akit Kiss Áron püspök üdvözölt néhány meleg szóval.

Ekkor aztán érdekes bejelentést tett az elnöklő főgondnok, az új felügyelő nyugdíj-ügyét hozta szóba, melyre a »Debreczen« hirtel fel a figyelmet s indítványozta, hogy erre nézve tegyen javaslatot úszre a főiskolai tanárikar, első sorban annak a kérdésnek a figyelembe vételével, vajjon nem maradhatna e benn az országos nyugdíj intézetben? Ezt aztán el is fogadták.

A debreczeni ev. ref. felsőbb leányiskola igazgató-tanácsába Dóczi Imrét és Lengyel Imrét külték ki.

A tegnap megalkotott főiskolai igazgató-guánei szervezetnek megfelelőleg ezután az egyházkerület által kiküldendő 6 egyházi és

6 világi tagra adták be a szavazatokat amelyre Széll Kálmán és Elek Lajos osztották ki a szavazólapokat a következő névsorral: Szabó János, Széll Kálmán, Dávidházy János, Zsigmond Sándor, Doroghy Lajos, Görömbey Péter egyházi, György Endre, Lengyel Imre, Rásó Gyula, Kiss Elek, Dr. Hajnal István, Ujfalussy Béla világi tagok. A világiak között tehát tanüggyel foglalkozó uri ember egy sincs, holott olyan kitűnő tudós van a tanács bírák között, mint dr. Thaly Kálmán, Kivánsiak vagyunk a szellemi niveaura amelyre ezek az urak, akiket 1—2 szavazás útján meg is választottak, fognak kívánni a tanári karból.

Nagy József debreczeni tanítóképző-intézeti tanárnak hogy középiskolai oklevelet szerezhessen egyévi szabadságot adtak egyetemi tanulmányokra s helyettesül az egyházkerületi elnökség fog segédtanárt alkalmazni.

Máramaroszigeten dr. Kun Bélát választotta meg jogtanárnak a fantaró testület; akit azonban a közoktatási miniszter csak akkor hajlandó megerősíteni, ha magántanári képesítést szerez. A fenntartótestületet felhívták, hogy a tanári fizetéseket az egyházi törvényekben meghatározott minimumra emelje fel s addig a miniszter intézkedését tudomásul veszik s az új jogtanár ideje a nyugdíjába be nem számítatik, holott a magántanárság megszerzése nem volt választásánál feltétlenül kikötve.

A kerület gimnáziumaiból (H.-Nánás, H.-M. Várhely, Karczag, Mezőtur) leérkezett különféle jelentések tudomásul vétele után nagyobb érdeklődést keltett a szatmari ev. ref. felsőbb leányiskola részére az egyházkerület által adott 1000 frt evi segély alandósításának kérdése.

Tatabajdi Lajos, Gergely Károly és Biki Károly melegen partoló szavai után Tiszta Kálmán indítványára kimondta a közgyűlés, hogy az 1000 frt. segélyt mint eddig, úgy ezentúl is megadja mindaddig, míg az intézet felekezeti vezetés alatt marad, azaz a hozzáadással, hogy ha a Szatmár kir. város és a szatmárnémetii ev. ref. egyház segélye állandóul kimondatása esetén abban a perczben, minden külön közgyűlési határozat nélkül állandónak lesz tekintendő.

A zoltárkiadás alkalmából felmerült költségek és a zoltár terjesztése ügyében a gazdasági tanácsot hívták fel javaslattételre.

A debreczeni egyházmegye közgyűlésén Szűcs László vértesi lelkész indítványt adott be a debreczeni ev. ref. egyház 10 szavazata ellen, melyet a közgyűlés az egyháznak adott ki. Ezen indítványnak úgy tárgyalásra bocsájtása, mint határozattá emelése ellen Szinai Gyula, a debreczeni egyház képviselője fellebbezést adott, melyben mindkét végzésnek megsemmisítését kéri. A közgyűlés a fellebbezést elutasította.

Lapunk zártakor a gyűlés még folyik.

NAPI HIREK.

* **Arany mandátum** A parlamentben egy képviselőnek sincs több jussa melegezni választói bizalmát, mint az öreg Madarász Józsefnek, aki 50 év óta tagja a képviselőháznak s állandóan a fehérmegyei sárkereszturi kerület bizalmából. A derek kerület fel század alatt épp úgy kitartott az ő elvei mellett, mint Madarász Józsi bátyánk, aki hűségeseen ragaszkodott az ő választóihoz akkor is, mikor egyszerre két helyen választották meg. Csak egyszer történt, hogy kísértésbe estek a választói, 1892-ben, mikor is azzal a kérelemmel járultak az ő öreg képviselőjük elé, hogy megirigyelték őket s a szomszéd kerületek képviselőválasztási parádéit azért kéri, hogy legalább néhány zászló kitűzését engedje meg, illetve olyanok beszerzéséhez járuljon ő is hozzá.

A sárkereszturi kerület egy részébe elhatott volt azonban a legutóbb meghonosított választási rendszer s az egyik választás előtt már beköszöntött Madarász Józsefhez az eszem-iszom után vágyakozók küldöttsége. Félenken mondták el kérésüket:

— Egy kis áldomást kérnénk, tekintetes képviselő úr.

Madarász bácsi mérges pillantást vetett a megévelyedettt választókra.

— Enni akartok?

— Igenis alássan.

— Inni szeretnétek?

— Bizony nem ártana már.

— No barátaim — fejezte be a szóvalást Madarász apó — egyetek, igyatok — a magatok pénzén. Én reám azonban ne szavazatok, mert ilyen emberek szavazatát nem is fogadom el.

A megszapult emberek — czeceiek meg polgárdiak voltak — elröstelték magukat s nem is mertek többé eszem-iszommal előhozakodni, de azért Madarász apóra adták voksaikat.

Sőt mint most Sárbogárdról írják, a polgárság közt most mozgalom indult meg, hogy parlamenti életünknek ez a ritka jelensége é-zrevetlenül ne muljon el és emlékezetessé tegye a nevezetes évfordulót úgy magára, mint az arany mandátumos képviselőre nézve.

* **A magyar liturgia.** Annak idején megirtuk, hogy a magyar görög-katolikusok budapesti és a hajdudorogi végrehajtó bizottságai között elvi szakadás állott be. Mint hajdudorogi tudósítónk táviratozza, az elhatározásokat a két bizottságnak sikerült kiegyenlíteni. A paktumot képező határozat így hangzik:

»A hajdudorogi végrehajtó bizottság hazafias és hitsorsosi örömmel üdvözi a budapesti orsz. bizottság megalakulását és a magyar nyelvnek oltári nyelvre emelésére és a naptáregyesítésre irányult törekvés teljes lélekkel támogatja s tetszés szerinti bármikori visszavonásig e bizottságot bízza meg a magyar nyelv oltárra emelésére s a naptáregyesítésre irányult lépések megtételénél, oly világos kikötéssel azonban, hogy a m. g. kat. püspökség kérdését, melyet a a nagygyűlés szintén felvett programjába, a maga részéről nemcsak el nem ejti, hanem azt ezentúl is programja kiegészítő részének tartja. Elvárja az országos bizottságtól, hogy a liturgikus nyelv kérdésében folytatandó tárgyalásánál minden olyan lépést, vagy nyilatkozatot óvatosan kerülni fog, mely esetleg a H.-Dorogon létesítendő magyar püspökség létrejöttét meggátolná, vagy megnehezítené.«

* **Ármós Bálint** meghalt! Egy munkás közérdeknek szentelt élet aludt ki. Debreczen városának s az ev. ref. egyháznak minden tagja úgy ismerte őt, mint a kozjónak lankadatlan szorgalmu, és szakértő munkását, s ezzel az elismeréssel fejezi ki gyászát ravatálánál. A nagyidőkben foggyverrel szolgált házáját is, melynélfogva az 1848—49-es Honvédegyetel iránt folyton érdeklődéssel viseltetett s annak segélyezésében kiváló része volt. Casládot maga nem alapított. Szép vagyonat rokonaira és közszélokra hagyományozta. A kiadott gyászjelentés a következő: Ármós Sándor és neje szül. Pöltz Irma, Ármós Klára és Ármós Jenő az összes rokon nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelentik szeretett nagyatyjuk, illetőleg rokon ÁRMÓS BÁLINT a tisztántuli ev. ref. egyházkerület tanácsbírájának, Debreczen szab. kir. város törvényhatósági tagjának. folyó hó 12-én déli 12 órakor

az tudomására jutna, ha a lada kitalanul intézkedni fog, hogy az illető intézet bezárassék.

Jonescu felelmi azután, hogy a magyar kormány kész ezen iskolaszek fentartásához felerészben hozzájárulni, csak azt köti ki magának, hogy oly tanárokat nevezhessen ki, a kikben megbizhatik.

Ez különben Magyarország belügye; a kérdés csak az, — ugymond Jonescu — honnan tudhatta meg Wlassics és ki szolgáltatta neki az adatokat, hogy a nagysz-beni metropolisz kinek és milyen összegeket adott és ki arába el neki, hogy ezen összegek a román kormánytól származnak?

Az interpelláló itt hivatkzik Wlassics miniszternek egy másik leve ére, melyet ugyan-csak a metropoliszhoz intézett és amely részletes adatokat tartalmaz a román költséges tete éire vonatkozólag.

E levélben Wlassics kijelenti, hogy a kormány tudomása van róla, hogy e segélyezések, melyek magyar részről történt felszólalás folytán a költségvetésb leltűntek és e végből a magyar kormány újból diplomáciai lépéseket tesz.

A dolog magyarázata az, hogy Sturdza 1894-ben denuncziálta a konzervatív kormányt és ő vezette a magyar kormányt a nyomra, melynek alapján ez beszerezte az okmányokat és most azzal fenyeget, hogy a román iskolákat be fogja zárni. A bűnös tehát nem más, mint Sturdza.

Sturdza miniszterelnök rögtön felelt és utalt arra, hogy már Kalnokv gróf külügy-miniszter a delegációban kijelentette, hogy a kormány tudomása van róla, hogy a román kormány bizonyos magyarországi román iskoláknak segélyképpen évi 525 000 frankot juttat, de Catargi akkori miniszterelnök a diplomáciai felszólalásra kijelentette, hogy ezen összeg-ekből csak olyan intézeteknek juttat, amelyek e nélkül megszűnnének. A magyar kormány e szerint tudott erről, de Sturdza ezenkívül hivatkozott arra is, hogy ő maga 1894-ben azon beszédben, a melyet annyiszor szemére vetettek, maga is rossza ta, hogy ezen összegeket olyan egyénekre fordítják, akik arra nem méltók. Különben — ugymond — Jonescu nem szennyezheti be az én nevemet. Jonescu személyes kérdésben ker-szót, Sturdza azonban kijelenti, hogy egy csepp kedve sincs az inzultusokat meghallgatni és távozni készül. Óriási zaj és lármá keletkezik. Fieva menydörgő hangon közbe kiált: Önnek kötelessége itt maradni! Nem az a kérdés, mit mondott mint ellenzéki vezér, hanem igaz-e, hogy ő az áruló? — akkor nem ott a helye.

Sturdza kijelenti, hogy Kalnokynak idézett nyilatkozata egy hónappal előbb történt, mint sem ő beszédet tartotta.

Jonescu vála-zaban fontartja vádját, mert a mikor ő — szó — miniszter volt, a pénzek elosztásáról senkinek se volt tudomása ez tisztán a könyvelőség titka maradt. De megtörtént vele, hogy Bécsben eredetiben bemutatnak neki egy nyugtát és így kétség-telen, hogy azt Sturdzától kapta a magyar kormány. Ez gyalázat!

De la v r a n c e a ugyanez az ez mondja, a mire Sturdza kijelenti, hogy k o - h o l m a n y é s h a z u g s á g, mintha ő hivatalosan vagy felhivatalosan; közvetlenül vagy közvetve bármi közlést is tett volna. — Többen szólottak meg a tárgyhoz, mire a válaszl nagy többséggel tudomásul vették.

IRODALOM.

Kapuzárás.

A magyar nemzet első ünnepének napjai mulófelben vannak. Első ez ünnep nemcsak fontosságra, első ünnepe ez a nemzetnek ez időszert is. Addig is voltak a magyar nemzetnek ünnepnapjai, de addig ez a nemzet nem volt nemzet, nagy napjait a királynak s néhány főrangúnak köszönhette. A legelső tett, a legelső diadal, a melyet az egész ország aratott magának: 1848 márczius tizenötödike.

E nap ötvenéves fordulója már letelt. me ültök méltóan sziveinkben, — de hol maradt emlékeje a nemzeti felbuzdulásnak? Hiába keressük.

Egyetlenegy emlék készült, a mi egyenesen ennek az évnek megörökítését tűzte ki céljául, egy könyv, azt is az ötven év előtti ifjuság egyik vezére készítette a nagy idők emlékeül, mintha már nem mert volna a kegyeletes kor alakjaihoz emlékeihez kö-zelíteni.

Jókai Mór könyve*) e könyv az 1848 képes albummal, mely az ország java tehetségeinek segélyével készült s amelyet egy tekinthetünk, mint a magyar irodalom ajándékát a nemzetnek és a történelemnek.

Akaratlanul egy kép jut eszünkbe az ós magyar világból amikor még a felkelő napot áldozat tüzzel fogadták ligetek, erdők arányában, források, esermelyek tövével. Felgyült a sziklán az áldozat lángja, a tallósok ajkain felhangzott a himnusz s átszállt a népre.

Ime most is kigyult az áldozat tűz a nemzeti lekesedés tüze, a magyar irodalom szik-laoltárán im ott ez áldozat a honszerelem forrásának tövével áll ez a szikla ime hang-zik az ének is az ihletet ajkáról, — de vajjon átveszi-e még a nép az ősi dallamot?

Ugy látszik igen. Ezt bizonyítja a lel-kesedés, melylyel a nemzeti bibliát mindenütt fogadtak. A kötetes kiadás még márczius 18-ére megjelent, most a füzetes kiadás is befejeződik — készen van.

Ezerkészsáz képe a rövid, de tartalmas magyarázatokkal hű tükre a szabadsághar-cznak, s a szerkesztők nemcsak a közönségnek tettek nagy szíveséget a munka kibocsátásá-val, de maradó hasznos és becses segéd-könyvet nyújtottak a szaktudósoknak is. S valóban őszintén elmondhatjuk, hogy mire gazdag történelmi szakirodalmunkban a hatalmas mazzas történelmi művek között, ennek a kis, elsősorban összefoglaló gyönyörködtető könyvnek megadatott hezsgot pótolni, hibákat helyreigazítani, tévedéseket felderíteni.

A könyv oly szükség-s eke minden haznak, hogy mindjárt Petöfi és Arany köte-ményei után következnek. Magyar érzés magyar tudás árad belőle s belőle hangzik a honsze-relem legisztabb dallama.

*

Az új 5 füzet, amelyről még nem számol-tunk be olvasóinknak s melyekkel a vállalat befejeződik a szabadságharc kihangzását: az emigrációt foglalja magában. Csupa Kossuth kép, úgy hogy külön összefüze ez az 5 füzet elmehetne Kossuth Albumnak. Temérdek képet találunk benne Kossuth ázsiai amerikai utjából, — még az ő saját szavát is haljuk egy helyütt, — látjuk oroszországi lakását az utcáit, melyben sétálni szokott, utolsó arc-zképeit, a Parlagy Vilma féle nagy képét s néhány eddig ismeretlen könyvomatot. Látjuk őt utolsó sereja közben, amint egy gyorsfény-képez véletlenül épp akkor megörökítette a via dei Millen: látjuk halottas ágyán a ravatalon.

Ott van a sirja is. Ez a kötet utolsó képe. Méltán, mert ebben a sirban nyugszik a nagy kor széleme, legnagyobb emléke, ez a sir a magyar nemzet ereklyetartója! — A füzethez Marczali Henriknek kitűnő össze-foglalása csatlakozik még s terjedelmes és pontos katalógus.

Ezzel be van fejezve a mű, a mai ma-gyar irodalom és az 50 éves mult emlék könyve. — Áldás íróra! Áldás olvasóra!

Katona József Bánk-bánja 1821-ben jelent meg először a köl ő saját kiadásában Kecskeméten. Ezen kiadás immár szerföltér ritka, a nyilvános könyvtárakban is alig talál-

*) Ezernyolczszáznegyvennyolcz. A magyar szabadságharc története 1848—49-ben, Ezerkészsáz képpel. Bársony István, Beöthy Zolt, H. Palszky Palikszéna, Heller Henrik, Igustus, Incedi László, Kazár Emil, Marczali Henrik, Mihailovics István, Mikszáth Kálmán, Sebők Zsigmond, Szilágyi Sándor, Timár Szaniszló, Varga Ottó Vöniovich Géza közre-működésével szerkesztik Jékai Mór, Bródy Sándor és Rákvsy Viktor. Kiadja Révai Testv. irod. int. r. t. Bpest Váci-ut. 1.

ható. Arany János ezen első kiadást 468 eddig meg nyilvánosságra nem jutott jegyzet-tel látta el, és hosszabb tanulmányt írt hozzá. Arany László ur érdemesnek és értékesnek tartotta, a legnagyobb magyar költőknek a legnagyobb dramai alkotásához egyike-ezen jegyzeteit, melyek a dráma történelmi forrásaira nézve, aesthetikai és nyelvészeti tekintetből oly rendkívül becsesek, irodalmunk számára megmenteni és azokat az eredeti kecskeméti kiadás szövegéhez jelenéről-jelenre csatolva, előszóval és Arany János tanulmányával ellátva saját alá rendezni. A kecskeméti kiadás szövege majdnem 7 évtized alatt többször hiányosan, nyomtatási és más hibákkal, vagy önkéntes helyesírással variá-sokkal jelent meg. Arany László ur híven ragaszkodott Katona saját kiadásához. Így a közkezen forgó jutányos vagy selejtes, csak futólagos átlapozgatásra, a drámai színpad, vagy az opera előadásának követésére alkalmas kiadások közt jelenleg ez az egyetlen, mely a kritikai, könyvtári diszkiadás követelményeinek megfelel. A rendkívül diszesen kiállított munka Arany János összes hátrahagyott munkáinak 13. de magában önálló kötetnek is tekinthető a kiadó Ráth Mór azt hasonló formátumban, kiállításban és diszkötésben adván ki. Tehát Arany János minden tisztelője, ki a fényes nagy 8° vagy jutányos kiadásu műveit beszerezte, úgy hisszük, ezen kötetet is örömmel fogja a többiekhez csatolni. De azon számosak is, kik könyvtárakat egy állandóan nagybecsű, valóba classiku művel szép kiadásban óhajtják gazdagítani, azt szíve figyelemre és megvételre fogják méltatni. A mű ára füzve 2 frt 20 kr. Arany műveizhez hasonló vörös vagy drapp diszkötésben 3 frt 60 kr., fényes felbörkötésben 3 frt 80 kr. Megszerezhető a kiadó Ráth Mór és minden könyvárús által.

CSARNOK.

Két kaland.

Irtá: François Coppée.

Folyt. és vége.

— Ezek a beteg tanyák szörnyű szomorúak. A fenséges természeti szépségek mellett halálra untam magam. Vedd meg hozzá, hogy egy arzenik-pilulákat szedő sajnálatra-méltó fiatal angol és egy a tudóvszóló végő stádiumában leledző gázsrubas hölgy voltak az ebédnél asztaltársaim. Brrr! Az estéket a színházban töltöttem. Egy kis operette énekes-nő — egyszerűen csak Rózának hívták — volt akkoriban a fiatal színházlátogató urak kedvence. Ezek révén én is megismerkedtem a »rózsával«. A kisasszony tisztességes hirt-ben állott, noha meglehetősen szabadszaju volt. Mindig együtt lehetett látni egy karrikatura alakkal, az őt gardirozó nénivel. Hogy milyen volt? Képzeld magadnak egy 18 éves kék-szemű széke lányt, a ki nadrágszerpeket kitűnően alakít és a ki gyönyörű hangján hamisan énekel. Hogy szép volt-e? Nem; de széleses volt rajta minden ruh vonas; arca üde, friss, még a festék ellenére is. Észre-vettem mindjárt, hogy tetszem neki és párszor enyelegtem is vele a kulisszák közt. Róza szívesen fogadta e kedveskedéseimet. Amde én — épuzy mint te — egy leánynak kétes ár-tatlansága esetén is aggodalmaskodó lévén, nem akartam vonzódását kihasználni. Történt aztán — a színházi szezon veget ért és Róza Marseilleba készült, — hogy a barátai által tiszteletére rendezett előkelő és fényes bucsu lakomán az asztalnál melléje kerültem. A vig és zajos jelenetek egymást érték, melyek miatt nem egyszer mereszté tekintetét az enyém be és kis keze nem egyszer szorítá meg — lopva, lazás hévvel — az enyémet. Asztal-bontás felé pedig, — mikor is általános és lelkesült tetszés közt énekelte el — kezében a pezsgőspohárral — »Orpheus a pokolban« című operettéből a bordalt s mikor ennek nyomában felugott: a bravó kiáltás — fülem-be ezt sugá:

— Holnap reggel elutazom talán

sohasem látjuk többé egymást adjon valamit emlékül! — Szívesen! — feleltem és óralanczomról egy gyémántszerű, elefántcsont halál koponyát akartam leoldani, De ő megragadta karomat és mondta:

— Ne ezt — ne ekszerlélet, valami csekélységet! . . . egy virágot . . . nézze, azt a rózsát onnan a tortáról! Es oda mutatott a torta morzsák közt heverő papír-virágra. — Ezt a csinált virágot akarja? — kérdeztem kicsinylőn. — Legalább nem fog oly hamar elhervadni . . . adja ide . . . éppen ezt akarom! — Tréfás mozdulattal nyujtottam oda a papír-rózsát. Forró pillantással köszönte meg és gyorsan keblebe rejté. A lakomának vége volt. Fölkeltünk; szivarozva, nevetgélve oszladozott a társaság. Róza intett nagynénjének köpenybe burkóódzott és sorba mindenki ölelésén átesve, bucsut vett és tölem is épp oly büvösen mint a többiőt.

— De viszontlátad ugy-e?

— A mult telen, egy vasárnap este. Czel-talanul ögyeelegve, a Beaumarchais-színház elé jutottam. Itt megállék a színlapot tanulmányozni és — találd ki — kinek nevét láttam fejem ragogni? A Rózáét. Kíváncsi lettem rá nagyon. Gyorsan jegyet váltottam, beléptem. A nézőtér ijeszten üres volt. Alig voltunk 200-an és majd megfagyunk. Valami alacsonyabb fajta operettet játszottak. Két csörgő-sapkás bohóc lefetyelt éppen, midőn Róza hirtelen belépett a színpadra. Kék és sarga sarkanyokkal bemazolt ruhába volt öltözve; hajában hosszú vörösréz-tűk csillogtak és — mint a királyiakkal — szemöldjei ferdén felele ki voltak festve. De az idő nyoma megla szott rajta. Vonásai lagyabbak, idomai gömbölyűek lettek. Szép nem volt, de csabító. Tekintetünk mindjárt találkozott. Hogy felismert, halkán felsikoltott. Meglepetését azonban erélyesen leküzdte és énekelni kezdett. Hangja bizony meggyengült, bár most sokkal iskolázottabban csengett, mint ezelőtt. A csekély számú nézők élénken tapsoltak.

A függöny legördült. Intésére utána siettem az öltözőbe. Egy öfrankos sepeleyével az az ajtónálló kegyét megnyerve, beléphettem hozzá. Nyakamba borult. — Ön az? igazán ön? kiálta s mint a kis gyermek, örömben tapsolt — és még mindig a régi! . . . Tudja én most Braziliából jövök, a hol vig operákban játszottam . . . Öt évet töltöttem odaat . . . Ugy-e nagyon megváltoztam? — Csakugyan — mondam, de most sokkal csinosabb, mint ezelőtt.

A rendező ekkor kiszóllította a színpadra. — Kimenőben boldogan mosolyogva és forró kezzszorítások között suttogá: Látogasson meg holnap . . . sok mondanivalóm lesz önnek.

— És te nem mulasztottad el azt a találkát?

— A St.-Antoiene-uteza egyik közönséges külsejű hazában a negyedik emeleten lakott. Lakása ajtaját maga nyitotta fel előttem. Hosszu, kék pongyolában, vállaira boglyosan omló szőke hajjal találtam. Most láttam csak, hogy mennyire elhervadt. Ezt a benyomást mindjárt kiolvasta a szememből és a kedves mosoly, a melylyel fogadott, menten eltűnt ajkairól.

A polgárisan tiszta és takaros kis ebédlőn keresztül bevezetett fehér csipkefüggönyös boudoirjába, melyet vagy tíz elhervadt koszoru diszített, megannyi szomorú és poros emlékeztetői tengeren túli sikereinek. Leültünk a szőfára és én kezembe vettem a kezét. — Emlékszik-e még Paura? — kérdé — és a kulisszak mögötti csevegéseinkre és a bucsulakomára?

Igy kezdve, sorra vettük a mult emlékeit, a mi őt annyira boldoggá látszott tenni, hogy arczára újra kiült az ifjuság ragyogása. Isteneimre, magam is elérzékenyedtem s mint-hogy Róza a kezemben hagyta kezét, grönge-den magamhoz vontam őt és meg akartam csókolni.

De akkor elvonta jobbját és szeliden el-tolt magától. Szomorú hangon, mely szinte megdöbentett, mondá:

— Hallja; a véletlen újra összehozott minket — és én még egyszer látni óhajtot-

tam önt, de utoljára. Ez lesz a leghelyesebb. Be fogja ezt látni, ha meghallja, a mit most elmondok önnek. Fájdalom és öröm lesz az egyaránt . . . Ön az egyetlen férfi, kit valaha szerettem!

Meglepetve kiálték föl. — Igen az egyetlen, — kezdé újból. — Ártatlan, tiszta voltam mikor először találkoztunk. Mindjárt megszerettem önt az első látásra, és ha csak egy szót szolt volna, az önét lettem volna és boldog hogy az öné lehetek. Ön azonban nem értett meg, vagy pedig nem akart. És én szentül hittem, hogy ön igazelműségből cselekszik így . . . és ezért még jobban szerettem . . . Latja! — folytató, egy kis dobozt véve le az asztalról s felnyitá, Ime itt van a torta rózsá, emlékszik-e még rá? A szegény papír-rózsára mikor utoljára láttuk egymást.

Lássá, megőriztem; ez az én egyetlen kedves emlékem! És lássa, én belőlem pedig mi lett. Nagyném ez a rossz asszony ugy-szólván eladott egy marsei nagykereskedőnek. Nem bántam, hisz végtére is erre a sorsra kerültem volna — aztán el is voltam krszeredve, mert — mert — ejh megmondom — mert ön nem akart engem . . . Így kerültem Délamerikába. Keresztül-kasuljártam ezt a világrészt . . . Szerettem voltak chileiek, peruiak, ocsmany majmok akiket utáltam, de a kik ostoba hiúságból magukénak fogadtak, mert hogy a színpadról való voltam. Még nem vagyok 27 éves, de ha tudná, hogy mennyire megvénült a szívem! Oh ha akkor Paura megértett volna, bizony sok minden másképpen alakul. Ön helytelenek tartott egy fiatal lányt megrontani s mint tisztességes ember nem akart nyitni tenit. Pedig szerelmem ha azt viszonzozza, egész életemet megváltoztatta volna. Azért mégis ön marad és ön lesz az én legedesebb emlékem. Jobb ha nem látjuk többé egymást, talán nem tudnék elég erős lenni. És ha odsadnám magam önnek, megszentegtelenit-ném ez emléke. Önt sohasem fogom elfelejteni, mert hogy önre gondoljak, hogy önt magam előtt lássam olyannak, a milyen ezelőtt volt és a milyen most is. — hiszen cseppet sem változott — elég erre a papír-virágra tekintenem, melyhez hasonló ön iránti érzelmek is: »Hervadtan, de örökre!«

Mit felelhettem volna barátom, e szomorú vallomásra? Sajnos semmit. Szegény Rózának igaza volt. Megelegedtem tehát avval, hogy megcsókoltam szemét, könyeket hullató szemét . . . Sohasem fogom őt többé látni!

— De tudó-e, kedvesem, — szolt most a szűke ifju, aki előbb be-zélt — hogy történetkérd reitően szomorú?

— A tied sem volt sokkal v gabb — viszonzá a barna.

— Ezek voltak hát szerelmi kalandjaink között a legjobbak, a legkedvesebbek? Egy szobalány! Egy vándorszínésznő! . . . Eh eredj! . . .

— Bizony ezek, barátom; mert ezek az ő egyszerű médjuk szerint, igaz ösztönükből szerettek, az együgyü, romlatlan szívek érzésével. Azután meg okos embernek az étvágya többet ér a jollakottságnál . . . Rendeljük meg a kávét.

Arlejtési hirdetmény.

Berettyó-Ujfalu község új vágóhidat szándékozván építeni, ezen munkálatot zárt ajánlat után adja ki.

Felhivatnak a vállalkozni óhajtok, hogy 500 forinttal terhelt zárt ajánlataikat a községi előljárásnál 1898. évi május hó 23-ik napjának d. u. 5 órájáig adják be.

A feltételek, terv és költségvetés az előljárásnál f. hó 15-ik napjától megtekinthetők; a zárt ajánlatok felbontása 1898. évi május hó 24-ik napján d. u. 2 óraker veszi kezdetét.

Berettyó-Ujfalu, 1898. május hó 11.

Kerekes Gyula jegyző.

Tikász István főbíró.

Arlejtési hirdetmény.

Berettyó-Ujfalu község utczáinak mintegy 4000 □ méterű részén trachyt-kövből gyalog járdát szándékozván kiépíteni — ezen munkálat teljesítésére zárt ajánlat után árlejtést hirdet.

Felhivatnak a pályázni óhajtok, hogy 2000 frttal terhelt zárt ajánlataikat a községi előljáráshoz címezve 1898. évi május hó 23-ik napjának d. u. 5 órájáig adják be; az ajánlatok felbontása és tárgyalásra 1898. május hó 24-ik napján d. e. 8 óraker veszi kezdetét a község házánál, hol az árlejtési feltételek megtekinthetők.

Berettyó-Ujfalu, 1898. május hó 11.

Kerekes Gyula jegyző.

Tikász István főbíró.

A ki praktikus, az vegyen

olyan gyapjuszövetet öltönynek felöltőnek, egyenruhának és öltözékeknek, mely tartós és színvalódi és a mely a viselésnél beválik.

Ilyeneket szálit a legkisebb méter mennyiségben, magánosoknak is, valódi nagy-bani gyári árban.

Raktar es. kir. szab.

finom posztó és gyapjuszövet gyáraknak
Moriz Schwarz Zwickau, Mähren

Ujdonság uraknak tavaszi és nyári öltönyök, kammgarn, Cheviot, Loden és egyenruha szövetek a legolcsóbbtól a legfinomabb minőségig. Szétküldés utánvetellel. — Nemtetsző viszszavételek. Minták, melyek nem rendeltetnek okvetlen visszaküldendők.

SZIVATTYÚKAT

házi, ipari, mezőgazdasági, építkezési és egyéb nyilvános oszlokra kész. járgány és erőhajtásra.

TÜZFECSKENDŐKET

városi, községi, gazdasági és gyári tűzoltóságoknak,

harangokat és harang állványokat

templomok, iskolák stb. részére.

Büzmentesen működő pöczegődör tisztító készülékeket, utcai öntöző-kocsikat, sarkaparókat

készít és ajánl a

BUDAPESTI SZIVATTYU- és GÉPGYÁR

Részvény-Társaság (ezelőtt WALSER FERENCZ)

BUDAPEST, VI., KÜLSŐ VÁCZIUT 45.

Árjegyzékek és költségvetések ingyen és bérmentve.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír czégnomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélborték czégnomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

nagyon olcsón.

Részvények, szelvények, elsőbbségi kötvények, értékpapírok, évi jelentések, zárszámadások, rovatos iverk, tabellák.

Gyászjelentések.

Hangverseny műsorok. Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Különlegességek kitünő magyarsággal helyesen kiállított **ÉTLAPOKBAN.**

Pinczérszámlák bor- és sör czimkéik

Napilapok, hetilapok, szaklapok, képes folyóiratok előállítása

diszes, pontos és jutányos kivitelben. Ezek szétküldése (expediálva.)

Bármily terjedelmű regények, elbeszélések, költemények, tudományos és szakmunkák előállítása.

Névjegyek 50 krtól kezdve.

A „Debreczen” kiadóhivatala.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczenben a főpostával szemben.